

GRUPLAR VE ROLLER

Toplumsal hayata katılırken içinde bulunduğumuz durumlar, aldığımız görevler ve sahip olduğumuz haklar çok önemlidir.

GRUP NEDİR?

Görüşleri, çıkarları bir olan ve ortak hedeflere sahip kimseler bütününe **grup** denir. İnsanlar, toplumda ortak hedef ve değerlere sahip gruplar oluştururlar.

✦ HAP BİLGİ:

Doğduğumuz andan itibaren içinde yer aldığımız **ilk grup ailemizdir**.

Grupların Genel Özellikleri:

- Bazı gruplar geçiciyen (örneğin bir proje grubu), bazı gruplar kalıcıdır (aile gibi).
- Grup üyeleri tecrübe, beceri ve farklı bakış açılarıyla gruba değer katarlar.
- Aynı anda birden fazla grupta yer alabiliriz.

ROL NEDİR?

Bir işte bir kimsenin üstüne düşen göreve **rol** denir. Üyesi olduğumuz gruplarda hepimizin belirli rolleri vardır.

⚠ UYARI:

Toplum içinde bir kişi aynı anda **farklı rollere** sahip olabilir. Örneğin 12 yaşındaki bir birey; ailede evlat, okulda öğrenci, takımda kaptan veya arkadaş grubunda oyun kurucu olabilir. Üstelik rollerimiz zamana ve duruma bağlı olarak **sürekli değişebilir**.

Rollerimizi Nasıl Kazanırız? Rollerimiz kazanılma şekline göre ikiye ayrılır:

- Doğuştan Sahip Olduğumuz Roller:** Biyolojik özelliklerimizden kaynaklanan, herhangi bir ilgi, yetenek veya seçim gerektirmeyen rollerdir.
- Sonradan Kazanılan Roller:** İsteyerek, çalışarak ve başarı göstererek kendi çabamızla sonradan elde ettiğimiz rollerdir.

Tablo 1: Rollerimizin Sınıflandırılması

Doğuştan Sahip Olduğumuz Roller	Sonradan (Çalışarak) Kazanılan Roller
Evlat	Sınıf başkanı
Kardeş	Takım kaptanı / Kaleci
Torun	Solist
Kuzen / Yeğen	Kütüphane kulübü üyesi

HAK VE SORUMLULUK NEDİR?

İçinde bulunduğumuz gruplara ve üstlendiğimiz rollere göre çeşitli **haklarımız** ve **sorumluluklarımız** ortaya çıkar.

- Hak:** Hukuk düzeninin kişilere tanıdığı yetki, bireylerin sahip oldukları avantaj veya özgürlüklerdir. Haklar, bireyin grup içindeki ihtiyaçlarını ve özgürlüklerini korur.
- Sorumluluk:** Kişinin kendi davranışlarını veya kendi yetki alanına giren herhangi bir olayın sonuçlarını üstlenmesi, bir bireyin görevlerinin gerekliliklerini yerine getirmesidir.

DİKKAT:

Rollerimiz bize haklar verebileceği gibi sorumluluklar da yükler. Bir grubun başarıya ulaşması, üyelerinin kendi rollerinin getirdiği sorumlulukları yerine getirmesine bağlıdır. Ayrıca bireyler, rollerine uygun olarak aynı anda veya farklı zamanlarda haklarını kullanabilir ve sorumluluklarını yerine getirmelidir.

GRUPLARA GÖRE ROLLERİMİZ, HAKLARIMIZ VE SORUMLULUKLARIMIZ

Aşağıdaki tabloda, günlük hayatta içinde bulunduğumuz gruplar, bu gruplarda üstlendiğimiz roller ve bunlara bağlı hak ile sorumluluklarımız özetlenmiştir.

Tablo 2: Gruplar, Roller, Haklar ve Sorumluluklar

Bulduğumuz Grup	Rolümüz	Sahip Olduğumuz Haklar (Neler Talep Edebiliriz?)	Yerine Getirmemiz Gereken Sorumluluklar (Neler Yapmalıyız?)
Aile	Çocuk, Evlat, Kardeş	Kendisine ait bir odaya sahip olmak, sağlıklı bir ortamda büyümek, sevgi ve ilgi görmek.	Odayı temiz ve düzenli tutmak, ev işlerinde aileye yardım etmek, büyüklere saygı göstermek.
Okul / Sınıf	Öğrenci, Sınıf Başkanı, Nöbetçi	Güvenli bir ortamda eğitim görmek, sınıf başkanı seçimine katılmak/aday olmak, düşüncelerini özgürce ifade etmek.	Derse zamanında gelmek, okul ve sınıf kurallarına uymak, ödevleri zamanında yapmak, öğretmeni dinlemek.
Spor Takımı	Oyuncu, Kaptan, Kaleci	Antrenörden destek almak, maçlarda yeterli süre oynamak, adil yönetim beklemek.	Antrenmanlara disiplinli katılmak, takım oyununa katkı sağlamak, rakiplere karşı sportmen davranmak.
Koro / Kulüp	Solist, Üye	Seviyesine uygun koroya katılmak, koro şefinden saygı görmek.	Provalara düzenli katılmak, koro üyeleriyle uyum içinde çalışmak, şefin talimatlarına uymak.

HAP BİLGİ:

Haklarımızı kullanabilmek için başkalarının haklarına da saygılı olmalı ve öncelikle kendi sorumluluklarımızı yerine getirmeliyiz. Toplumda düzen ancak sorumlulukların bilincinde olunmasıyla sağlanır

KÜLTÜREL BAĞLARIMIZ VE MİLLÎ DEĞERLERİMİZİN TOPLUMSAL BİRLİKTELİĞE ETKİSİ

Temel Kavramlar

Millî Kültür: Bir topluma kimlik kazandıran, onu diğer toplumlardan ayıran ve tarihsel süreç içinde oluşturulan maddi ve manevi değerler bütünüdür.

Kültürel Bağ: Bir milletin geçmişten getirdiği, kuşaktan kuşağa aktardığı, insanların yaşam biçimini ve düşüncelerini etkileyen bağlardır.

Millî Değer: Bir milleti ayakta tutan, toplumun ortak inanç ve tarihsel tecrübelerini yansıtan manevi yapı taşlarıdır. Vatanseverlik, bağımsızlık, saygı, yardımlaşma ve hoşgörü millî değerlerimize örnektir.

🔑 HAP BİLGİ:

Kültürel bağlar toplumda belirli değerler meydana getirir ve bu değerler zamanla "millî değerleri" oluşturur. Kısacası; **kültürel bağlar toplumu birleştirir, millî değerler ise bu birliği ayakta tutar.**

Toplumsal Birliği Sağlayan Kültürel Bağlarımız

Kültürel bağlarımız dil, din, tarih, sanat, gelenek-görenekler ve bayramlardan oluşur.

1. Dil

- Dil, bir milletin duygu ve düşüncelerini yansıtır, düşünce biçimini şekillendirir.
- Ninniler, destanlar, türküler ve atasözleri aracılığıyla geçmişte yaşanan olaylar kuşaktan kuşağa dil ile aktarılır.
- "Dede Korkut Hikâyeleri", "Divanü Lügati't-Türk" ve "Kutadgu Bilig" gibi eserler millî değerlerin Türkçe aracılığıyla aktarıldığı somut kanıtlardır.

⚠️ DİKKAT:

Mustafa Kemal Atatürk dilin önemini, "*Türk dili, Türk milletinin kalbidir, zihnidir.*" sözüyle vurgulamıştır.

2. Tarih

- Tarih, geçmişten geleceğe uzanan bir köprü görevi görerek millet olma bilincini güçlendirir.
- Acıları ve sevinçleri birlikte yaşayan bireyler, tarih bilinci sayesinde ortak değerlerde buluşur.
- "Orhun Abideleri", "Ergenekon Destanı" ve "Millî Mücadele" gibi olaylar ve eserler millî bilinç ve birlik duygusunu pekiştirir.

🔑 HAP BİLGİ:

İnsanlar için **hafıza** ne kadar önemliyse, milletler için **tarih** de aynı derecede önemlidir. Tarih bilincine sahip olmayan milletler ayakta kalmaz.

3. Din

- Din, bireylerin yaşam tarzını şekillendirerek dayanışma ve yardımlaşmayı teşvik eder.
- Türk milleti, İslami değerler ile millî değerlerini (hoşgörü, merhamet vb.) birleştirmiştir.
- Tarihimizde yetişen **Yunus Emre, Mevlânâ, Hacı Bektaş-ı Veli** gibi manevi şahsiyetler sevgi, merhamet ve hoşgörünün sembolü olmuş, halkı birleştirmiştir.

4. Sanat

- Sanat eserleri; bir milletin kimliğini, inancını ve tarihini yansıtan öğelerdir.
- Hat, tezhip, minyatür, çini, ebru ve halı-kilim dokumacılığı geleneksel Türk sanatlarının en önemli miraslarından.

● UYARI:

Geleneksel sanatlarımızda (örneğin kilimlerde) kullanılan renkler ve motifler sadece birer **süsleme aracı değildir**; aynı zamanda toplumun duygularını, sevgisini ve üretkenliğini yansıtan sözsüz iletişim araçlarıdır.

5. Gelenek ve Görenekler

- **Gelenek:** Toplumda nesilden nesile aktarılan, kültürel öneme sahip alışkanlıklardır.
- **Görenek:** Bir şeyi eskiden beri görüldüğü gibi yapma alışkanlığıdır.
- Düğünler, asker uğurlama törenleri ve cenaze taziyeleri birlik ve beraberliğimizi güçlendiren geleneklerimizdendir.
- **Zimem Defteri (Veresiye Defteri):** Osmanlı'da Ramazan aylarında zenginlerin bakkallara giderek ihtiyaç sahiplerinin borçlarını gizlice ödemesidir. Bu durum, **toplumsal dayanışma ve yardımlaşmaya** en güzel örnektir.

Bizi Bir Araya Getiren Özel Günler: Bayramlarımız

Bayramlar, toplumda sevgi, saygı, yardımlaşma ve dayanışma gibi değerlerin yaşatıldığı özel günlerdir.

Tablo: Bayram Türleri ve Özellikleri

Bayram Türü	Özellikleri ve Önemi	Örnekler
Dinî Bayramlar	İslam kültüründe dayanışma ve paylaşmayı temsil eder. Kutsal barışır, büyükler ziyaret edilir, aile bağları güçlenir.	Ramazan Bayramı, Kurban Bayramı.
Millî Bayramlar	Tarihî ve ulusal olayları anmak için kutlanır. Bağımsızlık ve vatan sevgisini canlı tutar, aidiyet duygusunu güçlendirir.	23 Nisan, 19 Mayıs, 29 Ekim, 30 Ağustos, 15 Temmuz.
Mevsimsel Bayramlar	Doğa olaylarına, tarımsal döngülere ve baharın gelişine göre kutlanır. Doğayla iç içe olma sevinci yaşatır.	Nevruz (21 Mart - Baharın gelişi), Hıdırellez (5-6 Mayıs).

Toplumsal Dayanışma ve Vatanseverlik (Kriz Anlarında Millî Birlik)

Türk milleti hem sevinçte hem de karşılaştığı büyük felaketlerde ve tehditlerde bir arada hareket etme geleneğini tarih boyunca göstermiştir. LGS'de karşına çıkabilecek en önemli örnekler şunlardır:

1. **Millî Mücadele ve İstiklal Yolu:** Kurtuluş Savaşı'nda halkın yokluk içinde ordusuna destek olması. Kastamonu İnebolu'dan Ankara'ya kağıtlarla cephaneye taşıyan Şerife Bacı ve Halime Çavuş gibi kahramanlar vatanseverliğin simgesidir.
2. **15 Temmuz Demokrasi ve Millî Birlik Günü:** 15 Temmuz 2016'daki darbe girişiminde halkın demokrasiyi korumak için sokağa çıkması ve devlet-millet el ele vererek direniş göstermesidir.
3. **6 Şubat "Asrın Felaketi" Depremleri:** 2023 yılında yaşanan büyük depremde tüm Türkiye'nin tek yürek olması, "Evim Yuvan Olsun" gibi kampanyalarla eşine az rastlanır bir yardımlaşma ve dayanışma örneği sergilemesidir.

💡 SINAV TAKTİĞİ:

Paragraf sorularında 15 Temmuz, 6 Şubat Depremi, Çanakkale Savaşı veya İstiklal Yolu gibi olaylar anlatılıyorsa, seçeneklerde her zaman **"Dayanışma"**, **"Birlik ve Beraberlik"**, **"Vatanseverlik"** veya **"Fedakârlık"** kavramlarını aramalısın.

TOPLUMSAL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

İnsanlığın veya bir toplumun huzurunu, sağlığını, bütünlüğünü tehdit eden ve bireylerin yaşam kalitesini düşürerek sosyal adaleti zedeleyen problemlere **toplumsal sorun** denir. Günümüzde hızlı nüfus artışı, kentleşme, savaşlar ve teknolojik gelişmeler bu sorunların çeşitlenmesine neden olmuştur.

🔑 HAP BİLGİ:

Doğadan alınacak çok ders vardır! Örneğin **ateş karıncaları**, yuvaları su altında kaldığında "ben" yerine "biz" duygusuyla hareket eder ve bedenlerinden bir sal oluşturarak boğulmaktan kurtulurlar. Bizler de toplumsal sorunları çözerken toplum olarak dayanışma ve ortak bilinçle, tıpkı karıncalar gibi uyum içinde hareket etmeliyiz.

Toplumsal sorunların çözümü için resmî kurumlara, sivil toplum kuruluşlarına ve bireylere önemli görevler düşmektedir.

TABLO 1: Başlıca Toplumsal Sorunlar ve Çözüm Yolları

Toplumsal Sorun	Nedenleri ve Türleri	Çözüm Önerileri
Afetler	Deprem, sel, heyelan, çığ, yangın, kuraklık, hortum. (Doğa veya insan kaynaklı olabilir).	Erken uyarı sistemleri kurmak, dayanıklı şehirler/altyapılar inşa etmek, afet koordinasyon merkezleri kurmak.
Çevre Kirliliği	Hava, su, toprak, gürültü, ışık, plastik kirliliği. Sanayi atıkları, fosil yakıtlar.	Atık yönetimini iyileştirmek, geri dönüşüm yapmak, yenilenebilir enerji kaynakları kullanmak, yeşil alanları korumak.
Göçler	Ekonomik (iş bulma), eğitim, sağlık, savaşlar, afetler, kuraklık.	Kırsal alanlarda istihdamı ve imkânları artırmak, eğitim ve sağlık hizmetlerini yaygınlaştırmak, uyum politikaları geliştirmek.
İsraf	Bilinçsiz tüketim nedeniyle gıda, su, enerji, zaman ve kaynakların boşa harcanması.	Bilinçli tüketim alışkanlıkları edinmek, tasarruf tedbirleri uygulamak, geri dönüşüm yapmak.
Salgın Hastalıklar	Virüs ve bakterilerin hava, temas, besin, su yoluyla yayılması.	Sağlık altyapısını ve hizmetlerini güçlendirmek, hijyen kurallarına uymak, aşı ve bilimsel araştırmaları desteklemek.

1. AFETLER

Çeşitli doğa olaylarının veya insan faaliyetlerinin sebep olduğu büyük çaplı yıkımlara denir. Ülkemizde 6 Şubat 2023'te yaşanan ve 11 ili etkileyen depremler "asrın felaketi" olarak nitelendirilmiş, 14 milyon vatandaşımız doğrudan etkilenmiştir.

⚠️ UYARI:

Afetlerin oluşumunda sadece doğa değil, insan faaliyetleri de etkilidir (Örneğin; dere yataklarına veya fay hatlarına ev yapmak, sağlam altyapı kurmamak).

2. ÇEVRE KİRLİLİĞİ

İnsan etkisi veya doğa olayları sebebiyle ekosistemin zarar görüp doğal dengenin bozulmasıdır. Doğaya atılan plastik çöpler deniz yaşamını tehdit etmekte, fabrika atıkları suları kirlletmektedir.

⚠️ DİKKAT:

Çevre kirliliği sebebiyle dünyada **13 milyon tür** yok olma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Hava kirliliğini azaltmak için fosil yakıt kaynakları yerine güneş, rüzgar gibi temiz ve **yenilenebilir enerji kaynaklarına** öncelik verilmelidir.

3. GÖÇLER

Bireylerin ekonomik, sosyal, siyasi (savaş, zulüm) veya çevresel (doğa kaynaklı afetler) nedenlerle yaşadıkları yerden başka bir bölgeye taşınmasıdır. Göçler hem ülke içinde (Örn: Türkiye'de 2024'te 3.5 milyon kişi iller arası göç etti) hem de uluslararası boyutta (Örn: Suriye'deki iç savaş nedeniyle yaşanan göçler) olabilir.

HAP BİLGİ:

Göçleri önlemek için yalnızca yasaklar koymak çözüm değildir; göç veren kırsal bölgelerde **istihdam (iş bulma) olanaklarını artırmak**, eğitim ve sağlık hizmetlerini güçlendirmek en kalıcı çözümlerdir.

4. İSRAF

Gereksiz yere para, zaman, emek, gıda veya su harcamaya denir. Birleşmiş Milletler raporuna göre yılda 1 trilyon dolarlık gıda çöpe giderken, dünyada 783 milyon insan açlıkla mücadele etmektedir. Türkiye'de üretilen gıdaların yaklaşık %35'i sofralara ulaşmadan çöpe gitmekte, günde yaklaşık 12 milyon ekmek israf edilmektedir.

UYARI:

İsraf sadece ekonomik ve sosyal bir sorun değil, aynı zamanda **çevresel bir sorundur**. Küresel sera gazı emisyonlarının %8-10'u israf edilen gıdalardan kaynaklanır ve tarım arazilerinin yaklaşık %30'u çöpe gidecek bu gıdaları üretmek için boşa harcanır. Sürdürülebilir tüketim şarttır.

5. SALGIN HASTALIKLAR

Kısa sürede çok sayıda kişiye bulaşabilen, ciddi sağlık riskleri oluşturan hastalıklardır. Tarihteki Kara Veba, Kolera, İspanyol Gribi ve günümüzdeki Kovid-19 bunun örnekleridir.

DİKKAT:

Salgın hastalıklarla mücadelede bilimsel araştırmalar ve aşı çalışmaları teşvik edilmeli, kriz anlarında *dezenformasyona (yanlış bilgiye)* dayalı kararlar alınmamalıdır.

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE: VAKIF MEDENİYETİ (OSMANLI DEVLETİ)

Ecdadımız, kendi kişisel imkânlarıyla büyük küçük binlerce **vakıf** kurarak toplumsal sorunları hiçbir menfaat beklemeden çözmeye çalışmıştır. Vakıflar, Osmanlı Devleti'nde toplumsal dayanışmayı güçlendiren en önemli kurumlardır.

 TABLO 2: Osmanlı'da Toplumsal Sorunları Çözen Vakıflar

Kurulan Vakıf	Çözüm Getirdiği Toplumsal Sorun	Vakfın Amacı / Faaliyeti
Zayi Olmasın Vakfı	İsraf / Çevre	Sofralardan artan yemeklerin çöpe atılmasını önleyerek ihtiyaç sahiplerine ve yabani hayvanlara ulaştırılması.
Şifahane Vakıfları	Salgın Hastalıklar / Sağlık	Cüzzam gibi bulaşıcı hastalıkları ücretsiz tedavi etmek, karantinaya alınanların masraflarını karşılamak.
Muhacirler Vakfı	Göç	Savaş, afet gibi nedenlerle göç etmek zorunda kalanlara (muhacirlere) barınma ve yiyecek sağlamak.
Tulumbacılar Vakfı	Afetler	Deprem ve yangınlara müdahale etmek, yanan/yıkılan mektep, mescit gibi mekânların onarımını üstlenmek.

Sınavlar İçin Altın Kurallar:

- Sorumluluk ve Duyarlılık:** İçinde yaşadığımız topluma ve çevreye karşı görevlerimizi zamanında ve eksiksiz yerine getirmeye **sorumluluk** denir. Olayların sonuçları bize doğrudan dokunmasa bile meselelere hassasiyet göstermek, mesela piknikte yerdeki cam kırıklarını toplamak bir **duyarlılık** örneğidir.
- Sorularda "Bireysel ve Toplumsal Fayda" ayrımına dikkat ediniz. Toplumsal sorunların çözümü "ortak bilinç" ve "iş birliği" gerektirir

ÜLKEMİZİN, KITALARIN VE OKYANUSLARIN KONUM ÖZELLİKLERİ

1. Konum Nedir?

Bir yerin dünya üzerindeki yerine **konum** denir. Konum, coğrafyada iki şekilde incelenir:

Türü	Tanımı
✓ Mutlak Konum	Bir yerin, paralel (enlem) ve meridyen (boylam) derecelerine göre yeridir.
✓ Göreceli Konum	Bir yerin denizlere, dağlara, komşu ülkelere, yollar ve kaynaklara göre konumudur.

2. Coğrafi Koordinat Sistemi

Dünya üzerindeki herhangi bir yerin yerini **kesin ve evrensel bir şekilde** belirlemek için kullanılan sistemdir. Bu sistem sayesinde yön bulma, harita okuma ve navigasyon gibi işlemler yapılabilir.

Bu sistemin temelini şunlar oluşturur:

Kavram	Açıklama
Ekvator (0°)	Dünya'yı kuzey ve güney olarak iki eşit parçaya ayıran hayali çemberdir.
Paralel	Ekvator'a paralel çizilen, doğu-batı yönlü enlem daireleridir.
Meridyen	Kutupları birleştiren, kuzey-güney yönlü boylam çizgileridir.
Greenwich (0°)	Başlangıç meridyenidir. İngiltere'den geçer ve doğu-batı ayrımını yapar.
Kutup Noktaları	Kuzey ve Güney Kutup noktaları, Dünya'nın uç noktalarıdır.

Teknik Bilgiler:

Özellik	Değer – Açıklama
Paralel sayısı	180 (90 kuzeyde, 90 güneyde)
Paraleller arası uzaklık	111 km – her yerde eşittir
Meridyen sayısı	360 (180 doğuda, 180 batıda)
Meridyenler arası saat farkı	4 dakikadır
Meridyenler arası mesafe	En fazla Ekvator'da (111 km), kutuplara doğru azalır

3. Türkiye'nin Mutlak Konumu

Türkiye, **kuzey yarım kürede** ve **doğu yarım kürede** yer alır.

Koordinatları:

Enlem: 36° – 42° Kuzey **Boylam:** 26° – 45° Doğu

Türkiye'nin En Uç Noktaları:

Yön	Yer
Kuzey	Sinop – İnceburun
Güney	Hatay – Topraktutan Köyü
Doğu	Iğdır – Dilucu Sınır Kapısı
Batı	Çanakkale – Gökçeada – İncirburnu

Mutlak Konumun Türkiye'ye Etkileri:

Etki Alanı	Açıklama
İklim	Güneş ışınları güneyden daha dik gelir → güney daha sıcaktır.
Mevsimler	Orta kuşakta yer aldığı için 4 mevsim belirgin yaşanır.
Zaman Farkı	Doğusu ile batısı arasında 76 dakikalık yerel saat farkı vardır (19 meridyen x 4 dk).
Güneşin doğuşu	Iğdır'da güneş, Çanakkale'den yaklaşık 1 saat önce doğar.

4. Türkiye'nin Göreceli Konumu

Türkiye'nin Stratejik Yeri:

Özellik	Açıklama
Kıtaların Kesişim Noktası	Avrupa, Asya ve Afrika'ya yakındır.
Boğazlar	İstanbul ve Çanakkale Boğazları dünya ticareti için hayati öneme sahiptir.
Üç tarafı denizlerle çevrili	Ege, Akdeniz, Karadeniz ve Marmara denizi vardır.
Ulaşım ve Ticaret	Asya – Avrupa arası ticaret yollarının geçiş noktasıdır.
Enerji Koridoru	Ortadoğu'daki doğalgaz ve petrol Avrupa'ya Türkiye üzerinden taşınır (TANAP, BTC).

İklim ve Ekonomiye Etkisi:

Bölge	İklim Türü	Etkisi
Akdeniz	Ilıman ve sıcak	Zeytin, narenciye üretimi yaygın
Karadeniz	Yağışlı ve ılıman	Çay, fındık gibi ürünler yetişir
İç Anadolu	Karasal	Tahıl üretimi yaygındır

Aynı anda 3 farklı iklimin yaşanması → **tarımsal üretim çeşitliliği** sağlar.

Yer Altı Kaynakları:

Türkiye, **bor, mermer, krom** gibi madenlerde zengindir.

Sınır komşularındaki enerji zenginliği (İran, Irak, Azerbaycan) Türkiye'yi **enerji köprüsü** haline getirir.

5. Kıtalar ve Okyanuslar

Dünya yüzeyindeki büyük kara parçalarına **kıta** denir. Yeryüzünde toplam **7 kıta** bulunmaktadır. Kıtalar, büyüklük, nüfus, iklim, ekonomi ve yer şekilleri bakımından birbirinden farklıdır.

Kıtaların Genel Özellikleri:

Kıta Adı	Büyüklük (Yüzölçümü)	Nüfus Yoğunluğu	Türkiye ile İlişkisi	Önemli Bilgiler
Asya	En büyük kıta	En kalabalık	Türkiye'nin büyük kısmı bu kıtada yer alır	Çin, Hindistan, Japonya gibi ülkeler bulunur. Hem sanayi hem doğa açısından zengindir.
Avrupa	Küçük ama gelişmiş	Yoğun	Türkiye'nin Trakya bölgesi Avrupa'dadır	Sanayileşmiş ülkeler yoğundur. AB gibi birlikler bu kıtadadır.
Afrika	2. büyük kıta	Orta yoğunlukta	Türkiye'ye deniz yoluyla komşudur	Yeraltı kaynakları zengindir. Çöl, tropikal orman gibi iklim çeşitleri bulunur.
Kuzey Amerika	Geniş kıta	Düşük yoğunluk	Dolaylı ilişkili	ABD ve Kanada gibi gelişmiş ülkeleri içerir. Teknolojik ilerlemenin merkezlerinden biridir.
Güney Amerika	Orta büyüklükte	Orta yoğunluk	Doğrudan ilişkisi yok	Amazon ormanları bu kıtadadır. Tarım ve doğal zenginlikleri önemlidir.
Antarktika	Buzlarla kaplı kıta	Nüfusu yok (bilim insanları dışında)	İlişki yok	En soğuk kıtadır. Araştırma istasyonları dışında yerleşim yoktur.
Okyanusya (Avustralya + ada ülkeleri)	Küçük kıta	Az nüfuslu	Dolaylı ilişki	Avustralya ve çevresindeki ada ülkeleridir. Farklı canlı türleriyle ünlüdür.

Okyanuslar:

Okyanus	Özelliđi
Atlas (Atlantik)	Avrupa ile Amerika arasında yer alır.
Hint Okyanusu	Asya'nın güneyinde, ticaret yolları üzerinde
Büyük Okyanus	En geniş okyanustur. Pasifik Okyanusu olarak da bilinir.
Güney Okyanusu	Antarktika çevresindedir.
Arktik Okyanusu	Kuzey Kutbu çevresindedir.